

't Seghen Waert

jaargang 35 aflevering 3

augustus 2016

uitgave van het
Historisch Genootschap
Oud Soetermeer

Contact

't Oude Huis, Dorpsstraat 7, 2712 AB Zoetermeer, tel. (079) 319 06 83

www.oudsoetermeer.nl; info@oudsoetermeer.nl

Ledenadministratie en bezorging: ledenadministratie@oudsoetermeer.nl, tel. (079) 331 58 28

Dagelijks bestuur

dhr. B.J. van Eken, voorzitter@oudsoetermeer.nl, tel. 06 54346224

dhr. J. de Ruiter, secretaris@oudsoetermeer.nl, tel. 06 21265975

dhr. P.A. Bekking, penningmeester@oudsoetermeer.nl, (079) 341 94 90

Werkgroepen en commissies

Activiteitencommissie: activiteitencommissie@oudsoetermeer.nl, tel. (079) 351 70 47

Archeologische Werkgroep: awz@oudsoetermeer.nl

Werkgroep Collectie: collectie@oudsoetermeer.nl

Commissie Historisch Erfgoed: che@oudsoetermeer.nl

Genealogische Werkgroep: gwz@oudsoetermeer.nl

Leesgroep Lastige Letters: paleografie@oudsoetermeer.nl

Filmwerkgroep: wbbg@oudsoetermeer.nl

Bankrekeningnummers

Contributie: NL 68 ABNA 06 13 09 20 07

Giften: NL 65 ABNA 06 13 09 83 66

Colofon

Uitgave: Historisch Genootschap Oud Soetermeer; ISSN: 1384-7260

Redactie: P. Drapers, R. Grootveld, J. de Kler, R. Tousain, T. Vermeulen;

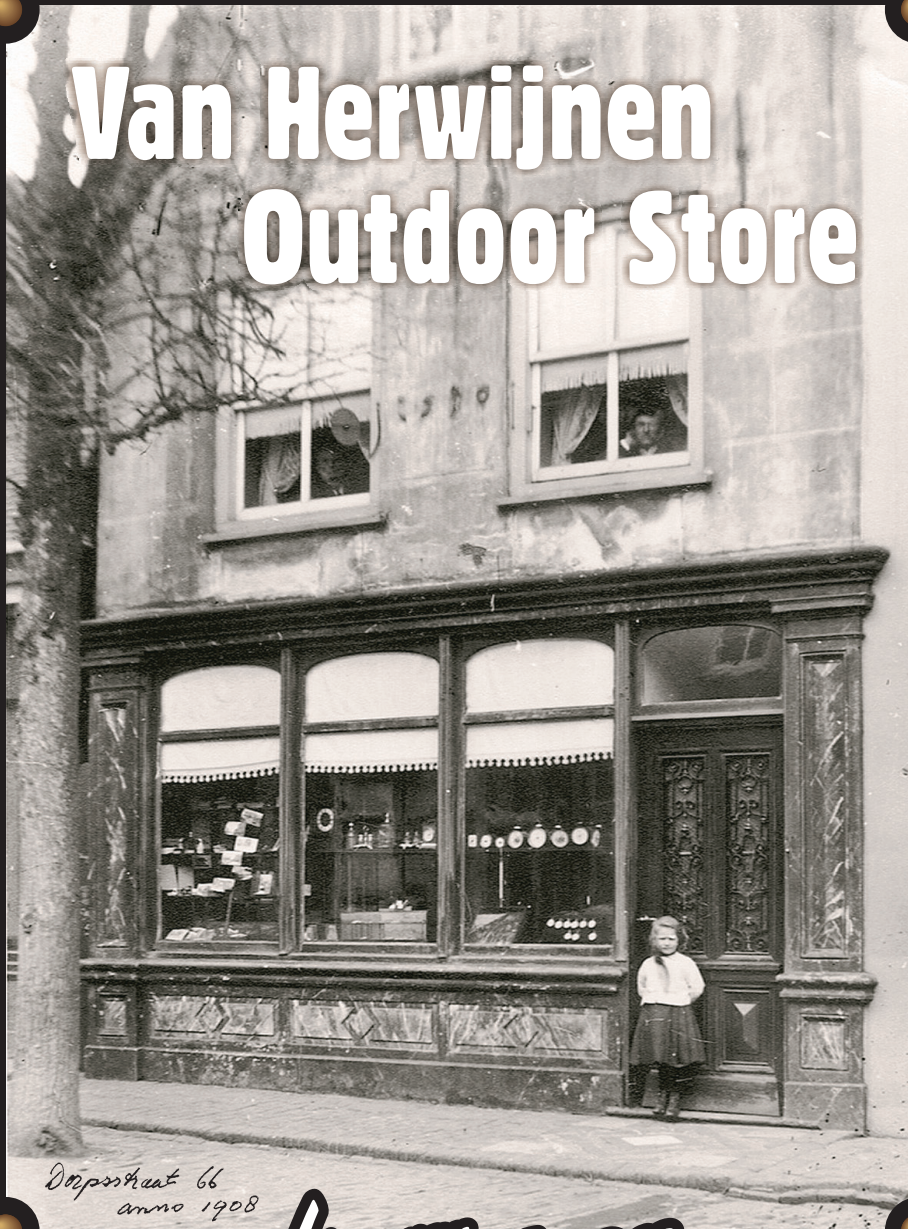
redactie@oudsoetermeer.nl

Vormgeving: R. Tousain

Afbeeldingen zijn afkomstig uit de collectie van Oud Soetermeer, tenzij anders vermeld.

Omslag: Leon Haelemeersch (rechts) tijdens zijn dienstplicht in 1908. De foto is gestuurd vanuit Arlon bij de Luxemburgse grens (Coll. Familie Haelemeersch)

Van Herwijnen Outdoor Store

*Dorpsstraat 66
anno 1908*

vrijtijdskleding
wandelschoenen
bergschoenen
tenten

van
Herwijnen

dartsport
schietsport
campingaz dealer
kampeerartikelen

Dorpsstraat 66 - Zoetermeer - Telefoon (079) 316 35 51 - www.herwijnenzoetermeer.nl

INHOUD

Léon Haelemeersch: gevlucht voor de Grote Oorlog **2**

Gertjan Moers

Tijdens de Eerste Wereldoorlog zijn er geen Nederlandse soldaten gesneuveld. Nederland heeft gedurende vier jaar haar neutraliteit weten te handhaven. Het gevolg was wel dat het in Europa een veilige plek was voor mensen die het oorlogsgeweld ontvluchtten. Veilig was het wel, maar dat de vluchtelingen geen comfortabel leven hadden blijkt uit de geschiedenis van de in Zoetermeer overleden Belgische soldaat en baardscheerder Léon Haelemeersch.

Het verhaal van de Leeuwenhoeve en haar bewoners **16**

E.W. van den Burg en M.C.J. Moers-de Vree

Zegwaartseweg 96 was eens een monumentale boerderij die de naam Leeuwenhoeve droeg. In 1970 is de boerderij afgebroken. Het verhaal over de boerderij, zijn bewoners en de Palensteinse polder waarin hij stond begint in 1754. Uitgebreid komen de families aan de orde die er gewoond hebben en de twee dochters van de laatste boer komen aan het woord. Zij dragen de naam waar de boerderij waarschijnlijk naar is genoemd: Van Leeuwen.

Léon Haelemeersch: gevlucht voor de Grote Oorlog

Gertjan Moers

Er is in Nederland veel onvrede over de instroom en de opvang van asielzoekers. In 2015 kwamen er in Nederland 23.500 buitenlanders asiel zoeken. Het hoogste aantal sinds we dit vanaf 1975 hebben bijgehouden. De meeste asielzoekers zijn vluchtelingen voor de oorlog in Syrië. Een groep van 3.000 asielzoekers werd in 2016 opgevangen in het grootste tijdelijke tentenkamp van Nederland, Heumensoord bij Nijmegen. Na negatieve berichten over de leefomstandigheden is het kamp na zeven maanden alweer gesloten. Het ontvluchten van oorlog is universeel en van alle tijden. En het opvangen van vluchtelingen ook. Zo vluchtten na het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog drommen Belgen naar het neutrale Nederland. Onder de vluchtelingen waren ook Belgische militairen. Zij werden hier geïnterneerd. Eén van hen vond tegen het einde van de Eerste Wereldoorlog werk in Zegwaart en daar eindigde definitief de vlucht van deze militair. Kort na het einde van de Eerste Wereldoorlog overleed de gevluchte Belgische soldaat Léon Haelemeersch op 6 december 1918 in Zegwaart aan de Spaanse griep. Bijna honderd jaar later is het tijd om het verhaal van Léon te vertellen.

Léon Haelemeersch

Léon Joseph Haelemeersch werd in 1885 in het Belgische Ruddervoorde geboren. Ruddervoorde is een plaats in de provincie West-Vlaanderen, ten zuiden van Brugge en ten westen van Gent. Léon was de oudste van de elf kinderen van August Haelemeersch (1853-1933) en Julie Sap (1861-1945). In 1897 verhuisde het gezin Haelemeersch naar Zwevezele, een dorp ten zuiden van Ruddervoorde. Zwevezele werd in 1914 overigens nog geschreven als ‘Swevezele’. Voordat hij in dienst trad was Léon thuis in Zwevezele ‘baardscheerder’ van beroep.

De jonge Leon bij de fotograaf omstreeks 1895 (Coll. Familie Haelemeersch)

Bij de militieloting, voor zijn dienstplicht, trok Léon in februari 1905 lot nummer 49. Dit nummer was te laag om vrijgesteld te worden van de dienstplicht. Toch werd hij één jaar vrijgesteld vanwege een zwak gestel. Een jaar later, bij de loting van februari 1906, werd Léon opnieuw opgeroepen en aanvankelijk weer voor een jaar vrijgesteld om dezelfde reden. Die vrijstelling werd herroepen en in juni 1906 werd Léon alsnog toegewezen aan het 6e Linierregiment. Hij zal zijn legerdienst hebben vervuld in één van de acht zogenaamde Brialmontforten van de binnengordel van Antwerpen, waar zijn regiment in kazerne lag. Tijdens de oorlogsdreiging in 1914 werden de Belgische mannen in 14 militieklassen opnieuw onder de wapens geroepen. Ook de inmiddels 29-jarige Léon. De klassen waren ingedeeld op geboortjaar plus 20/21. Léon behoorde tot de militieklasse 1906. Zijn klasse was de oudste van de jongste klassen (1906-1913). Zijn lichte werd ingedeeld bij de reservetroepen van het uit 117.000 man bestaand veldleger. De 88.000 mannen in de oudste klassen (1899-1905) werden ingezet bij de vestingwerken Luik, Namen en Antwerpen. Ook het regiment van Léon lag in de buurt van de forten rond Antwerpen. Op 4 augustus 1914 vielen de Duitsers België binnen om Frankrijk en Groot-Brittannië te kunnen aanvallen. Voor België brak de oorlog uit die 'de Grote Oorlog' zou worden genoemd. Na de Tweede Wereldoorlog zijn wij in Nederland deze oorlog 'de Eerste Wereldoorlog' gaan noemen. Het regiment van Léon was verwickeld in verschillende gevechten in Vlaams-Brabant. In de laatste week van september en de eerste week van oktober 1914 waren zij bij de verdediging van de stelling van Antwerpen betrokken. Het veldleger verliet op 8 oktober 1914 Antwerpen en trok zich terug achter de rivier de IJzer, waar het vanaf 14 oktober 1914 de stad Nieuwpoort verdedigde en de Duitse opmars stopte. Léon was waarschijnlijk betrokken bij de verdediging van de vestingwerken. Hij en zijn collega militairen bleven achter in de forten.

August Haelemeersch, de vader van Leon omstreeks 1895
(Coll. Familie Haelemeersch)

Op 10 oktober 1914 viel de vestingstad Antwerpen. Uit angst voor de naderende Duitse troepen en door al dan niet verzonnen verhalen over wreedheden, overspoelden in totaal zo'n één miljoen vluchtende Belgische burgers Nederland. Ons land telde toen 6,5 miljoen inwoners en was hier totaal niet op voorbereid. De meeste Belgen keerden binnen enkele maanden weer terug naar België. Toch bleven er gedurende de hele oorlog nog zo'n 100.000 Belgische burgers achter in Nederland. Behalve burgers vluchtten ook 40.000 Belgische militairen naar Nederland. Onder hen was Léon. Wanneer hij precies België is ontvlucht is niet duidelijk. De gemeente Zoetermeer schreef in 1957 aan de Nederlandse oorlogsgravenstichting dat Léon Haelemeersch na de val van Antwerpen naar Nederland is gevlucht. Hij zal dan in oktober 1914 in een tijdelijk vluchtelingenkamp of leegstaande kazerne terecht zijn gekomen. We weten in ieder geval dat hij op 15 juni 1915 in het interneringskamp Harderwijk is opgenomen.

Achtergrond van de vlucht

Over de vraag hoe het zover heeft kunnen komen dat zo'n 40.000 Belgische militairen naar Nederland zijn gevlucht heerst nog steeds onduidelijkheid. Er gaat een verhaal dat een deel van de Belgische officieren wilde doorvechten tot de laatste man. Een ander verhaal is dat een groep officieren hun troepen opdracht gaf om naar Nederland te vluchten en een derde versie is dat een laatste groep officieren zelf vluchtte en hun manschappen achterliet. Die hadden vervolgens de keuze uit krijgsgevangenschap in Duitsland of internering in Nederland. Een groot deel koos het laatste. Velen zouden hebben geprobeerd om via Nederland weer naar het IJzerfront in België terug te keren. Slechts zo'n 7.000 mannen slaagden daar uiteindelijk in. De overige 33.105 Belgische militairen bleven achter in Nederland. Hoe dan ook, de Duitsers hebben de Belgische militairen al dan niet gedwongen de forten te verlaten en al dan niet gedwongen om de Nederlandse grens over te gaan. De Belgische legerleiding voelde zich bijzonder opgelaten door de grote aantallen gevluchte soldaten. Een groot deel van de Belgische militairen was naar het neutrale Nederland gevlucht! Voor de legerleiding waren deze soldaten zonder order naar Nederland gevlucht en werden zij vervolgens beschouwd als laffe tuchteloze deserteurs. Eén van de als deserteur bestempelde militairen was Léon Haelemeersch. Deserteur of niet, Léon was gevlucht. Weg van die vreselijke beschietingen op de vesting Antwerpen. Weg van het kanongebulder bij Antwerpen dat op bepaalde dagen in Zoetermeer en Zegwaart te horen was! De beschieting van Antwerpen werd zelfs in Groningen gehoord, terwijl in een groot gebied ertussen absoluut niets te horen was. Dit heeft te maken met het natuurkundig verschijnsel van 'abnormale hoorbaarheid' waarbij geluidsgolven via de stratosfeer terugkaatsen naar gebieden waar het geluid normaal gesproken nooit zou komen.

Belgenkampen

De Belgische burgers en militairen werden in Nederland ondergebracht in zogenaamde 'Belgenkampen'. Nederland was een neutraal land in de Eerste Wereldoorlog. Ons land was daarom op grond van internationale verdragen verplicht om de Belgische militairen te ontwapenen en onder te brengen, te interneren. De bedoeling daarvan was om te voorkomen dat de militairen op een later moment weer konden meevechten. Aanvankelijk werden de soldaten ondergebracht in provisorische (tenten)kampen zoals bij Ockenburgh in Loosduinen en in kazernes die leeg stonden. De toenmalige minister van oorlog, Bosboom, gaf later opdracht om barakkenkampen te bouwen voor deze gevluchte Belgische militairen. Ze werden ondergebracht in Harderwijk (zo'n 13.000), Kamp Zeist bij Soesterberg (zo'n 13.500), Oldebroek op de Veluwe (zo'n 3.500) en Gaasterland in Friesland (zo'n 3.000). Ver weg van het oorlogsgebied. In de kampen van Harderwijk én van Zeist zaten gedurende de Eerste Wereldoorlog dus meer dan vier keer zo veel vluchtelingen als in 2016 in het tijdelijke tentenkamp Heumensoord! De geschiedenis herhaalt zich nog steeds, want op het terrein van Kamp Zeist is in maart 2014 een asielzoekerscentrum geopend. Honderd jaar na de Belgen, komen er weer oorlogsvluchtelingen in Kamp Zeist.

Leon Haelemeersch (rechts) tijdens zijn dienstplicht in 1908. De foto is gestuurd vanuit Arlon bij de Luxemburgse grens (Coll. Familie Haelemeersch)

Leefomstandigheden

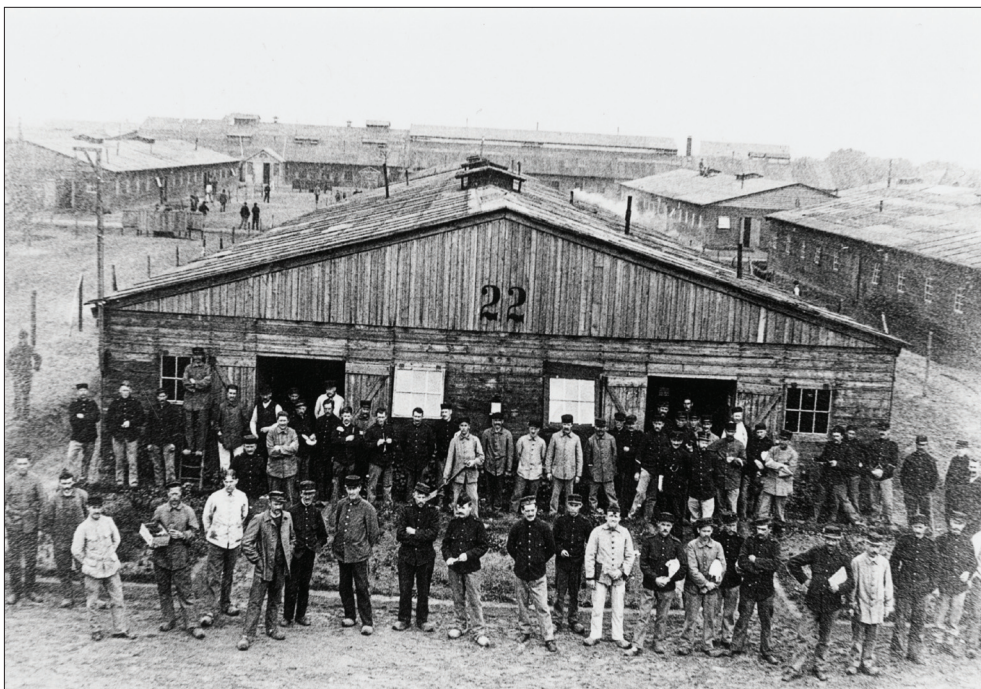
Het interneringskamp in Harderwijk was één van de grootste militaire kampen. Er werden 50 houten barakken gebouwd die elk 250 mensen konden herbergen. Het kamp werd een kleine stad met ziekenzalen, wasinrichtingen, postkantoren, restaurants, winkels maar ook een schouwburg en een bioscoop. Het kamp was twee keer zo groot als de plaats Harderwijk. De omstandigheden in de kampen waren erbarmelijk. Er was geen verwarming of privacy in de overvolle barakken. De hygiënische omstandigheden waren slecht en er was onvoldoende en eenzijdig voedsel. De daken van de barakken lekten. De wegen waren onverhard en dus modderig. Het afval bleef dagenlang liggen en ging stinken. Douchen kon men eens per drie weken. De medische verzorging was onvoldoende en veel Belgen kregen last van reuma, bronchitis, longontsteking of tuberculose. Ratten en luizen hadden de tijd van hun leven in de kampen. En dan was er nog dat dagritme. De dag begon al om 7 uur met een reveille, appel en aardappelen schillen. Om 9 uur was er een tweede appel en begonnen de verplichte werkzaamheden. Om 12 uur kregen de soldaten een soepmaaltijd en moesten ze weer tot 16 uur werken. Daarna volgende het derde appel, de avondmaaltijd, de taptoe en om 21.30 uur moesten de lichten uit. Het interneringskamp leek eigenlijk meer op een strafkamp.

Langzamerhand ontstond er onvrede, van beide kanten. In eerste instantie werden de Belgen met open armen ontvangen: de stakkers. Gevlucht voor die afschuwelijke oorlog. Maar een deel van de Nederlanders keek (na verloop van tijd) met minachting naar de Belgen. Zij zagen het als een volk van ongemanierte luijaards, zedeloos, verslaafd aan drank. En dan die Belgische ‘manie’ om alles te bekritisieren en af te keuren wat niet Belgisch was! Daarnaast was er in de laatste oorlogsjaren nog die afschuwelijke gebeurtenis met het zesjarige Harderwijkse meisje Woutje van de Velde. Zij werd in januari 1917 verkracht en vermoord door een Belgische geïnterneerde

Souvenir van het regiment te Antwerpen met de jonge dienstplichtige Leon in vol ornaat. Bovenaan het portret van koning Leopold II, overleden in 1909 (Coll. Familie Haelemeersch)

militair. Dit droeg niet echt bij aan een positieve beeldvorming. En omgekeerd? Tja, Nederland bleef neutraal terwijl de Belgische bevolking leed onder de terreur van de oorlog. Belgische dorpen en steden lagen in puin. Dat wekte toch wrevel bij de Belgen. En dan die Nederlandse mentaliteit! De Nederlander is toch vooral uit op eigen voordeel, zelfs tijdens een oorlog. Zo kostten twee glazen bier in het barakkenkamp net zoveel als een dag soldij voor de Belgische militairen, namelijk 10 cent. Aan de poort van de kampen ontstond een woekerverhandel door Nederlandse sjacheraars. Maar niet alleen de Belgen waren het slacht-

Barak 22 in het kamp te Harderwijk waar Belgische militairen waren gehuisvest (Collectie Stadsmuseum Harderwijk)

offer van oorlogswoeker. Ook de eigen bevolking moest daaraan geloven. In de Telegraaf van april 1917 verscheen een bericht hoe sterk de 'gemeenschapszin' bij sommige boeren was ontwikkeld. Uit Zoetermeer en Zegwaart werd namelijk gemeld dat aardappelland aan particulieren werd verhuurd voor *f* 1,00 per Rijnlandse roede (14,19 M2) . Veel boeren pachtten hun grond zelf voor *f* 60,00 – *f* 70,00 per hectare, soms nog minder en in een hectare gaan 700 Rijnlandse roeden. De maximale kostprijs per roede was *f* 0,10. Dus tel uit je (woeker)winst! De krant riep de overheid op om in te grijpen bij deze woekerverwinsten.

De beroerde omstandigheden in de kampen, de verveling en de frustratie tegenover de neutrale Nederlanders bereikte bij de geïnterneerde Belgische militairen een dieptepunt in december 1914. Drie militairen in kamp Zeist kregen van vrouwelijke familieleden burgerkleding. De conclusie van de Nederlanders was dat zij wilden ontsnappen en het gevolg was dat ze werden gearresteerd. De Belgen in kamp Zeist kwamen in opstand. Het begon ermee dat de Belgische militairen de bewakers uitmaakten voor “dutsen” (Duitsers) en “kaaskoppen”. De ruiten van de kantine werden ingegooid en er werd etenswaar en bier gestolen. De dag daarna, op 3 december 1914, begon het oproer opnieuw. De Nederlandse bewakers werden met stenen bekogeld. De kampleiding besloot om hard in te grijpen. Na diverse waarschuwingen in het Frans en het Nederlands besloten de bewakers om zonder waarschuwingsschoten gericht te schieten. Het gevolg was 8 doden en 19 gewonden. Volgens minister Bosboom handelden de bewakers uit noodweer. Maar dat werd niet algemeen geaccepteerd. Er was een enorme verontwaardiging in Nederland. Maar ook in België reageerde men met afschuw. Een onderzoek volgde en de omstandigheden in de kampen verbeterden iets. Een oplossing was dat in de kampen werkscholen werden opgericht. De Belgen deden vakkennis op zoals metaalbewerking en houtbewerking en ruim 5.000 analfabeten leerden lezen en schrijven in het kamp. De tijd buiten het strakke kampleven werd veelal benut met knutselen. Vooral houtbewerking was populair. De bewerkte houten naaikistjes en dienbladen vonden gretig aftrek bij de Nederlandse huisvrouwen. De militairen verdienden er op die manier nog wat bij, boven hun karige soldij.

Léon was vanaf 15 juni 1915 geïnterneerd in barak 22 van het grote interneringskamp van Harderwijk. Met hem zaten zo'n 13.000 land- en lotgenoten in het enorme kamp. Het leven in het interneringskamp zal voor hem niet anders zijn geweest dan voor de anderen. Al op 11 september 1915, drie maanden nadat Léon in het kamp was aangekomen, heeft de Nederlandse generaal-majoor van het kamp een signalement van Léon rondgestuurd met het onderwerp “ontvluchting”. Er bestond namelijk “een gegronde vermoeden” dat Léon Haelemeersch en zijn medekampgenoot René Peeters plannen koesterden om te vluchten. René Peeters uit Turnhout was volgens de registers van het interneringskamp van Harderwijk een kanonnier van de 15e batterij. Op voorhand werd aan de hoofdcommissaris van Rotterdam al een signalement en een foto gestuurd met het beleefde verzoek om beiden terug te zenden naar Harderwijk als zij opgepakt zouden worden. De Rotterdamse haven bood goede vluchtmogelijkheden. Of Léon het interneringskamp daadwerkelijk is ontvlucht is niet bekend, dat vermelden de archiefstukken niet.

Tewerkstelling

Omdat veel Nederlandse mannen gemobiliseerd waren, was er een toenemende behoefte aan arbeidskrachten in Nederland en die tienduizenden geïnterneerde Belgen waren prima arbeidskrachten. Die konden best ingezet worden. Het zoeken naar werk voor de Belgen ging in overleg met de Nederlandse Centrale Arbeidsbeurs (soort voorloper van het UWV). Het was uiteraard niet de bedoeling dat de Belgen de Nederlanders van de arbeidsmarkt zouden verdringen. Daarom werd in 1916 besloten om de geïnterneerde Belgen te werk te stellen als er geen Nederlandse arbeidskrachten beschikbaar waren. Bij een telling op 1 september 1918 bleek dat van de op dat moment 31.256 geïnterneerden er 11.432 in groepen (bijvoorbeeld in de mijnen en de havens) en 3.012 als enkeling (zoals Léon Haelemeersch) te werk gesteld waren, 46% van alle geïnterneerde Belgische militairen. Het gevolg was dat de interneringskampen langzaam ontvolkten. De militairen die buiten de kampen tewerk werden gesteld moesten een contract ondertekenen waarin ze beloofden niet te zullen vluchten. Het tekenen van zo'n contract werd achteraf alsnog gezien als desertie want een militair moet er alles aan doen om voor zijn land te vechten.

Léon Haelemeersch was in Zegwaart te werk gesteld bij barbier Theodorus van der Touw. Deze Van der Touw was in 1914 uit Delft naar de Zoetermeerse Vlamingsstraat gekomen. Een jaar later verhuisde hij van Zoetermeer naar Zegwaart. Van der Touw had een kapperszaak in de Zegwaartse Dorpsstraat, op het huidige nummer 74. Op deze plek zat al van oudsher een kapperszaak. Vóór Van der Touw was Abraham Oosterling hier sinds 1887 barbier.

In mei 1917 stond in het Rotterdamsch Nieuwsblad een advertentie van Van der Touw. Hij zocht een “halfwas bediende, goed kunnende scheren”. De bediende zou “intern” zijn en kon rekenen op een “goed loon”. Met “halfwas” werd bedoeld “aankomend”. Meer dan een maand later stond dezelfde advertentie weer in de krant. Blijkbaar lukte het Van der Touw niet om zijn halfwas te vinden. Opnieuw vroeg hij om een bediende, “tegen hoog loon”, deze keer. Kennelijk was het gedurende de oorlogstijd lastig om zelfs een kappersknecht te vinden. Het lijkt erop dat de vacature van de halfwas bediende medio 1917 is vervuld door Belgische baardscheerder Léon Haelemeersch. Wat zal dat voor Léon een enorme opluchting zijn geweest. Weg uit die verschrikkelijke omstandigheden in dat kamp. Weg uit dat strakke regime. Weer bezig zijn met het werk dat hij deed voordat die ellendige oorlog begon, namelijk scheren. En dat hij heeft moeten beloven om niet te vluchten en dat het hoogste Belgische militaire gezag hem daarom misschien wel als ‘deserteur’ zag, ach, dat zal Léon op de koop toe hebben toegenomen.

Einde

Op 11 november 1918 kwam de Eerste Wereldoorlog ten einde. Léon kon er weer naar uitkijken om terug te gaan naar Zvevezele. Terug naar zijn ouders en terug naar zijn drie broers die óók militair waren in de Grote Oorlog. Maar helaas kwam het niet zover. Niet lang na het einde van de oorlog overleed Léon op 6 december 1918 aan de gevolgen van de Spaanse Griep. Hij werd slechts 33 jaar oud. Hij was gevlucht voor de ontberingen in de Belgische loopgraven. Weg van het oorlogsgeweld. Hoe wrang is het dat Léon dan in het veilige Nederland fataal is geveld door de Spaanse Griep. Een laatste herinnering aan Léon is de foto die is gemaakt op de dag van zijn begrafenis, op 9 december 1918, vóór de kapperszaak van Van der Touw aan de Zegwaartse Dorpsstraat. Met op de foto zijn Belgische strijdmakkers, zijn wapenbroeders. Over de kist hangt de Belgische driekleur. Midden achter de kist staan zijn ouders August Haelemeersch en Julie Sap, met links van hen waarschijnlijk een broer van de moeder van Léon en met de hoge hoed achteraan rechts herkennen we burgemeester Frits Bos van Zegwaart. Met de hoge hoed achteraan links is waarschijnlijk barbier Theodorus van der Touw. Helemaal links staat Arnoldus Broeders (1885-1966) uit het Belgische Hoeselt. Kleermaker Broeders is niet meer teruggegaan naar België. Hij trouwde in 1919 met de Zoetermeerse Anna Opdam en overleed in 1966 in Zoetermeer.

De begrafenis va Leon Haelemeersch in Zegwaart in 1917

Begraven in Zoetermeer

Léon Haelemeersch was katholiek. Op 9 december 1918 werd hij begraven op de begraafplaats achter de katholieke kerk, op de 2e rij, het 12e graf. Op zijn graf stond geen kruis, zerk of ander merkteken. Het Belgisch Gezantschap in Den Haag vroeg in 1921 uiteindelijk aan de gemeente Zoetermeer of het graf van Léon Haelemeersch tegen een minimum vergoeding kon worden overgedragen aan de Belgische regering. 'Uiteindelijk', omdat op de kaart van de Belgische oorlogsgravendienst staat geschreven dat Léon is begraven in Zoeterwoude in plaats van Zoetermeer. Gelukkig stuurde de gemeente Zoeterwoude de brief door. Ook stelde het Belgisch Gezantschap voor dat België een (jaarlijkse) billijke vergoeding zou geven als tegemoetkoming in de kosten van het onderhoud van het graf. Die billijke kosten kwamen kennelijk uit op f 3,25 per jaar. Rekening houdend met inflatie zou dat in 2016 ongeveer Euro 21,00 zijn. Vanaf 1921 werd jaarlijks via een postwissel het bedrag betaald aan de Zoetermeerse pastoor Turnhout. Na 1929 zijn er geen postwissels meer bewaard in het archief. Mogelijk werd het bedrag vanaf dat moment jaarlijks per giro overgemaakt.

Herbegraven in Harderwijk

In 1960 werd in gemeenschappelijk overleg tussen de Belgische regering, de Nederlandse Oorlogsgravenstichting en de gemeente Harderwijk besloten om de Belgische militaire slachtoffers in Nederland op een gezamenlijk ereveld bijeen te brengen: het Belgisch Militair Ereveld Oostergaarde in Harderwijk. In mei 1961 werd aan de gemeente Zoetermeer gevraagd of het technisch uitvoerbaar was om het stoffelijk overschot van Léon Haelemeersch over te plaatsen. Dit bleek mogelijk te zijn. Sinds 1962 is dan ook het graf in vak B, rij 2, nummer 1, op het ereveld in Harderwijk de laatste rustplaats van Léon Haelemeersch. Hij ligt hier samen met 224 andere Belgische militairen die gedurende hun verblijf in Nederland zijn overleden. Voor de 124 militairen die niet meer herbegraven konden worden staat er een monument met hun namen. Op dezelfde begraafplaats staat ook een klein graf-

monument met een onvolgroeide boom. Het is het door België betaalde gedenkteken voor Woutje van de Velde, het zesjarig zedenslachtoffertje. In Zwevezele is in 1922 een gedenkteken onthuld met daarop de namen van de 41 slachtoffers van de Eerste Wereldoorlog uit die plaats. Eén van hen is Léon Haelemeersch. Theodorus van der Touw vroeg op 30 juli 1919 opnieuw een bediende, intern of noodhulp. Of die er is gekomen weten we niet. De barbier zou in ieder geval niet lang meer in Zegwaart blijven. Uiteindelijk ging hij in 1920 met zijn vrouw, zoon en drie dochters weer terug naar Delft. Barbier Theodorus van der Touw overleed in 1940 in Rijswijk.

Eerherstel?

De 100-jarige herdenking van de Eerste Wereldoorlog in 2014 was aanleiding voor België om de vlucht van de enorme groep militairen te overdenken. Waren het echt deserteurs of vluchtten zij voor een wisse dood? In de Belgische Senaat werd in november 2013 een resolutie ingediend om de militairen postuum eer te bewijzen. Het Belgische ministerie van defensie onderzocht de zaak in 2014. Maar tot op de dag van vandaag blijft de erkenning uit. Het postume eerbetoon dat door de plaatselijke Zegwaartse gemeenschap aan Léon is gegeven door met een foto zijn begrafenis vast te leggen, heeft hij van de Belgische overheid nog steeds niet gekregen. Voor de Belgische overheid is en blijft Léon Haelemeersch vooralsnog officieel een oneervolle deserteur die in Nederland is overleden. Misschien een kwestie van tijd? Want laten we eerlijk zijn, Léon was geen militair. Hij werd verplicht opgeroepen tijdens de mobilisatie. Boven alles was Léon gewoon een mens, een geliefd familielid, een zoon, een broer. Gevlucht voor die afschuwelijke oorlog die zoveel mensenlevens heeft geëist. Wie weet is Léon wel vertrokken met de hoop dat hij nog lang op zijn vlucht zou kunnen terugkijken. En zijn verhaal nog vaak zou kunnen navertellen aan zijn kinderen en kleinkinderen. Een hoop die in 1918 in Zegwaart is uiteengespat als gevolg van die vreselijke Spaanse Griep. Nu Léon nooit zelf zijn verhaal heeft kunnen vertellen, laten wij dit dan voor hem doen. Bijna 100 jaar na zijn overlijden.

Leons' laatste rustplaats in Harderwijk (Foto W. Smienk)

Van Veen
Schoenen

Dorpsstraat 83 - 2712 AE Zoetermeer - Telefoon (079) 316 31 65
www.vanveenschoenen.nl - vanveenschoenen@gmail.com

*Bij **FOTO LINTHOUT** gaan uw herinneringen niet verloren!*

- * voor het opnieuw afdrukken en retoucheren van foto's
- * super 8 films en videobanden overzetten naar DVD
- * dia's en negatieven afdrukken of digitaliseren

FOTO LINTHOUT
al 63 jaar dé vakfotograaf!

Dorpsstraat 68 www.fotolinhout.nl
 Zoetermeer info@fotolinhout.nl
 (079) 316 3084

HENNEKEN BV

Professionele verhuizers van huis uit.

- Particuliere verhuizingen
- Kantoor- en bedrijfsverhuizingen
- Nationale- en internationale verhuizingen
- Verhuishwinkel
- Verwarmde en beveiligde inboedel-/archiefofslag

Goudstraat 51
2718 RD Zoetermeer
Telefoon: +31 (0)79-361 13 68
E-mail: info@henneken.nl
Internet: www.henneken.nl

 **ERKENDE
VERHUIZERS**

Overtuig uw relaties met professioneel beeld: zakelijk portret, werkproces, natuur, producten en vastgoed. Eigen luchtfotografie-vergunning.

energie in beeld
ardito

Meer weten? Kijk op www.ardito.nl
Ardito Fotografie - 079-3436003
info@ardito.nl

vers, vriendelijk, vakkundig

't Kaashuys

Miereakker 20
Reeuwijk
0182-300797
Dorpsstraat 103
Zoetermeer
079-3167616

Weydeland Kaas, buitenlandse kazen,
verse noten, olijven en tapenades, mooie wijnen
diverse specialiteiten

Het verhaal van de Leeuwenhoeve en haar bewoners

E.W. van den Burg en M.C.J. Moers-de Vree

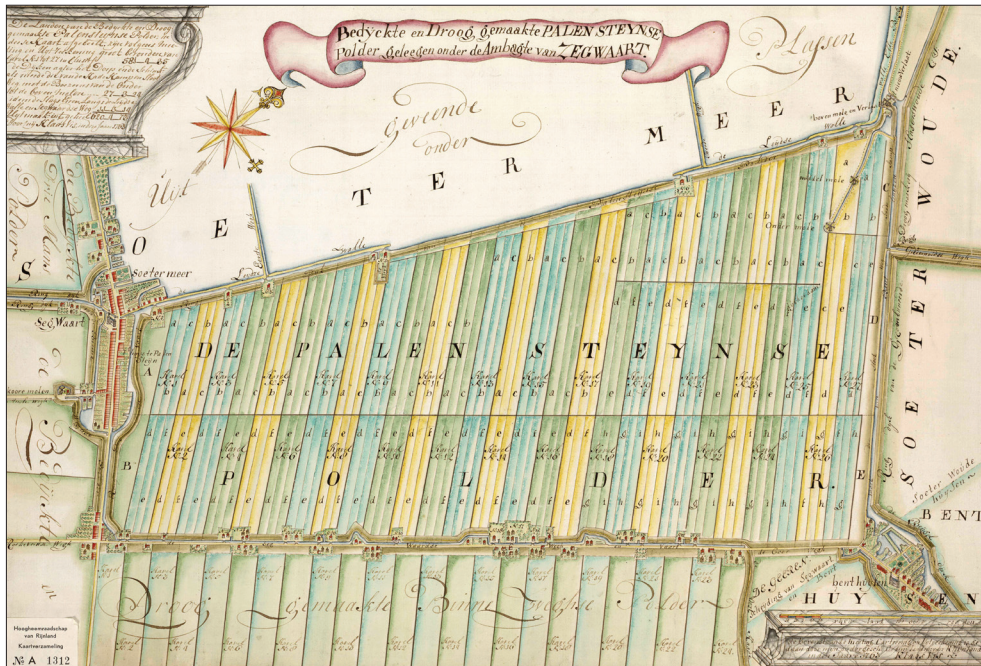
Inleiding

Wij hebben ons verdiept in de geschiedenis van de boerderij de Leeuwenhoeve aan de Zegwaartseweg 96. Wij hebben daarvoor onder andere enige gesprekken gevoerd met de dochters van Jaap van Leeuwen, de landbouwer/eigenaar die als laatste zijn beroep op de boerderij heeft kunnen uitoefenen. Wij spraken met de dames Els Louwers-van Leeuwen en Jeanette de Schipper-van Leeuwen.

We hebben ook hulp ontvangen van Henk Windmeijer van de Genealogische Werkgroep, die ons de weg heeft gewezen naar oude bronnen, zoals notariële akten en burgerlijke stand. De boerderij, of de hoeve, heeft gestaan aan de Zegwaartseweg 96. De gebouwen zijn op twee schuren na, in 1970 afgebroken. Wat overgebleven is, zijn twee originele schuren die op de gemeentelijke monumentenlijst zijn geplaatst en gelukkig zijn er foto's van de boerderij. De grote schuur bevindt zich helaas in deplorabele toestand, maar mogelijk is er in de toekomst restauratie mogelijk.

De Palensteinse Polder

Voor het verhaal over de Leeuwenhoeve is het nodig om in het kort iets van de geschiedenis van de Palensteinse Polder te weten. De polder is globaal begrensd door de Zegwaartseweg, de Slootweg bij Benthuisen, de Leidsewallenwetering en de Buurvaart achter het dorp. Het gebied is, zoals we weten, volgebouwd met voornamelijk eengezinswoningen en flatgebouwen, die in totaal drie wijken beslaan: Palenstein, Seghwaert en Noordhove. Gebouwd op kostbare en vruchtbare landbouwgrond, waar de betrokken boeren node afscheid van hebben genomen. De prijs die zij ervoor kregen vergoedde wel veel, maar niet alles. Het algemeen belang ging duidelijk boven het persoonlijk belang. Het was immers noodzakelijk voor inwoners in Den Haag die anders nauwelijks uitzicht op woonruimte zouden hebben gehad. De polder was destijds in bezit van een ambachtsheer. Op 16 maart 1750 werd de ambachtsheerlijkheid Zegwaart door de toenmalige eigenaar, mr. Willem van Cleef in het openbaar verkocht. Koper was Johan Osy uit Rotterdam, voor 30.000 gulden. Heel lang is de ambachtsheerlijkheid in handen gebleven van deze familie. De Palensteinse Polder had in die tijd een heel ander aanzien. Er was veel turf gewonnen, zoveel dat er op den duur meer water dan land te zien was en men zag wel in dat een drooggemaakte polder veel perspectief zou kunnen bieden. Op 9 juni 1759 verleen-

Kaart van de drooggemaakte Palensteinse Polder door Klaas Vis, 1763. Het erf nr. 17 aan de Zegwaartseweg was van Gijsbert Hogendijk. Te zien zijn een boerderij met schuur en twee hooibergen en een wijkje (Coll. Hoogheemraadschap van Rijnland)

den de Staten van Holland en West-Friesland octrooi tot droogmaking. Zegwaart nam een derde deel van de kosten voor haar rekening en Joan Osy de rest. De droogmaking die in de jaren 1760-1762 werd uitgevoerd had betrekking op een gebied van ongeveer zeshonderd morgen (vijfhonderd vierentwintig hectaren). Het resultaat was een vruchtbare polder, klaar om verder te worden ontgonnen

De vroegste bewoners van Zegwaartseweg 96

In 1731 trouwde Arie Biesheuvel, een stroschipper, met de weduwe van Pieter Dirksz Keijser en werd daarmee eigenaar en bewoner van het huis op de plaats van Zegwaartseweg 96. Enkele jaren later verkocht hij het huis aan zijn broer Jan Biesheuvel maar bleef er wel wonen. Pas in 1745 verhuisde hij naar Woubrugge en kwam Teunis Vermeulen er met zijn gezin wonen. Die bleef tot 1748 en daarna stond het pand leeg, totdat Arie het pand namens zijn broer Jan Biesheuvel aan Gijsbert Hogendijk verkocht. Op 13 mei 1754 is formeel bevestigd dat Hogendijk eigenaar is geworden van "een hujs en erve met een schuur ende verder getimmerte als meede eenige houtakkers en rietakkers daer

agter aen, staende en geleege in de Buijtenwegse polder (de eerdere naam van de Palensteinse Polder) van Zegwaert, moete nog verongelden voor tweehonderd roeden (de oppervlakte gemeten voor het vaststellen van de belastingen), strekkende voor van de Zegwaartseweg af tot agter in de dobbens toe (het land dat door het uitvenen onder water is komen te staan)". De formalisering is geschied door Mr. Isaac Velingius, schout, Leendert van der Togt en Pieter Verkade, schepenen van Zegwaert.

Handtekening van Arij Hoogendijk (1737-1815) onder een notariële akte rond 1800 (Notarieel Archief Zoetermeer)

Familie Hogendijk

De familie Hogendijk wordt regelmatig in publicaties genoemd, maar wie waren zij en waar komen ze vandaan? Wij hebben ze kunnen traceren in Bleiswijk. Op 25 november 1736 gaat Gijsbert Ariens Hogendijk trouwen met Leentje Aerts Visser. Leentje is geboren op 14 september 1704 in Ridderkerk. Op 25 augustus 1737 komen Gijsbert en Leentje naar Zoetermeer om daar hun testament te laten opmaken. De notaris bij wie dit plaatsvindt, is Adriaan Hoogop junior, die binnen Zoetermeer resideert. Het testament voorziet er in dat bij overlijden de langstlevende universeel erfgenaam wordt.

Als er kinderen mochten komen worden aan deze erfgenaam belangrijke opvoedingseisen gesteld. Ze moeten in wezen begeleid worden tot volwassenheid en dat is als ze vijftientig jaar zullen zijn. Heel belangrijk is, dat er op toegezien wordt dat ze leren lezen, schrijven en cijferen.

Of er kinderen zouden komen was geen vraag meer. Leentje was namelijk hoogzwanger en op 28 september 1737 werd Arie Hogendijk in Bleiswijk ten doop gedragen. Het gezin kreeg, zover we hebben kunnen nagaan niet meer dan twee kinderen. Op 9 april 1740 werd als tweede kind Aert Hogendijk in Bleiswijk gedoopt. Het lijkt er op dat de kinderen allebei naar een opa zijn vernoemd. Omstreeks half mei 1754 zal het gezinnetje zich in Zegwaert hebben gevestigd. Een paar jaar daarna, op 4 mei 1756 overlijdt de vrouw van Gijsbert, Leentje Visser.

Gijsbert Hogendijk huurt land in de Palensteijnse Polder

Na het droogvallen van de Palensteijnse Polder heeft Gijsbert Hogendijk, zo rond 1763, waarschijnlijk een boerderij gebouwd op de plaats van het oude en inmiddels vast erg verzakte huis. Aanvankelijk huurde hij land van de familie Osy. Bij de huur van 14 april 1768 was er iets bijzonders. Deze bijeenkomst werd voorgezeten door openbaar notaris Frederik Kindt, die namens Joan Osy de Jonge optrad.

Wat was er nu bijzonder? Een zekere Jan van Braak had de kavels 17, 18 en 19 gehuurd. Maar Jan had de huurpenningen niet op kunnen brengen en dat betekende dat de huur onmiddellijk is opgezegd. Er waren inmiddels drie gegadigden voor deze kavels, namelijk Willem Kout, Johan Jurrie Beres en Gijsbert Hogendijk. Voor de voorwaarden wederzijds werd verwezen naar die welke destijds voor Jan van Braak hadden gegolden. Willem Kout huurde de 18e en de 19e kavel, Johan Jurrie Beres het eerste blok of gedeelte van kavel 17, tussen de vaart aan de Zegwaartseweg en de grote dwarstocht en Gijsbert Hogendijk huurde het tweede blok van kavel 17 tussen de grote dwarstocht en de Leidsewallenwetering, groot 14 morgen en 436 roeden.

De zeer waarschijnlijk uit de 18e eeuw daterende Leeuwenhoeve in de jaren (19)60, voor de grote uitbreiding van Zoetermeer (Coll. Familie Van Leeuwen)

Enkele voorwaarden van de vele, gesteld aan de huurder door de verhuurder. In het voorgaande lasen we dat de voorwaarden voor de nieuwe huurders dezelfde zouden zijn als die voor Jan van Braak hadden gegolden. Omdat we die niet hebben gevonden grijpen we terug op de voorwaarden die voor Gijsbert Hogendijk bij de volgende huurperiode op 25 maart 1775 golden. Vanzelfsprekend moet er jaarlijks huur worden betaald en wel voor iedere morgen eenentwintig guldens van twintig stuivers het stuk. De huur moet in twee termijnen worden betaald ten huize en in handen van de verhuurder, namelijk de ene helft op Kerstmis en de andere helft voor de eerste mei. De huurder is verantwoordelijk voor het onderhoud van hekken, sloten en greppels naar de eisen en keuren van schout en kroosheemraden. De huurder zal geen mest of stro mogen verkopen, maar moet die met elkaar vermengen en op het land uitbrengen, maar tarwe- en roggestro mogen wel worden verkocht. De specie (bagger) die uit de sloten komt zal over het land moeten worden uitgebracht. Er zal geen vlas mogen worden gezaaid, alleen met toestemming van de verhuurder. De huurder zal de zaaïlanden behoorlijk moeten wieden en zuiveren van oot, hark en ander onkruid. Enzovoort. Maar mocht er nog enig veen in het gehuurde land worden

De monumentale schuur van de Leeuwenhoeve (noordzijde) in 1977
(Foto Kees van der Burg, Leiden)

gevonden dan mag de huurder “dezelfen ten zijnen profijte uitsteeken en naar zich neemen, zonder daarover aan den Heer verhuurder ietwes te betalen, dog wel moeten zorgen dat in den dijk niet nader dan op acht roeden aan het buitenwater eenig veen uit de dijk worde uitgestooken”

Aert Hogendijk gaat trouwen en hoe het de familie verder vergaat

Het is een klein gezelschap dat de boerderij bewoont. Maar, daar komt verandering in. Zoon Arie Hogendijk is nog steeds vrijgezel en zal dat tot zijn dood in 1815 ook blijven. Zoon Aert gaat wel trouwen. Op 20 juli 1770 treedt hij in Waddinxveen in het huwelijk met Jannetje Rietkerk. Vóór 1786 overlijdt zij, zonder kinderen gekregen te hebben. Aert trouwt voor de tweede keer en wel op 28 april 1786 met Cornelia Vinke, weduwe van Hugo Visser, geboren in Oudendoorn. Cornelia brengt uit haar eerste huwelijk drie kinderen mee: Jannetje, Jacoba en Klaas en schenkt Aert nog drie kinderen, Leentje, Gijsje en Arie. En al met al is het heel wat drukker geworden op de boerderij.

Zuidzijde van het gemeentelijk monument, de schuur van de Leeuwenhoeve, 1996
(Coll. M.C.J. Moers-de Vree)

Gijsbert Hogendijk koopt land in de Palensteijnse Polder

In 1774 zijn de erfgenamen van de familie Osy overgegaan tot verkoop van kavels grond. Daarom is 4 mei 1774 een belangrijke dag voor Gijsbert Hogendijk, omdat het waarschijnlijk de eerste keer is dat hij land gaat kopen, voordien huurde hij land. Hij kocht van Joan Osy de Jonge de 15e kavel van de Palensteijnse Polder achter de boerderij voor 4291 gulden 13 stuivers 6 penningen. Hiervoor sluit hij een hypotheek van 1000 gulden met jonkvrouwe Osy en van 3000 gulden met Cornelis Hogerwerf. Het restant betaalt hij contant. De Palensteijnse Polder is wat de waterhuishouding betreft sinds 1763 klaar voor de toekomst. Er zijn sloten gegraven en een dwarstocht en verder is de polder in keurige kavels verdeeld. Klaas Vis, landmeter van Rijnland, heeft het allemaal in kaart gebracht en de familie Osy zal van deze kaart ook dankbaar gebruik maken.

De huishoudster van de familie Hogendijk is overleden

Op 29 december 1780 is Trijntje van Wijngaarden overleden. Zij werd omschreven als “bejaarde vrijster als dienstmeid, gewoond hebbende bij Gijsbert Hogendijk, bouw- en teelman aan de Zegwaartseweg”. Zestien jaar had Trijntje

Het echtpaar Niek van Leeuwen en Jaan van Leeuwen-van Wissen in 1955 bij hun boerderij de Leeuwenhoeve

bij het gezin Hogendijk gediend. Voorafgaande aan het overlijden is ze ziek geweest, getuige de rekening van de chirurgijn bij de laatste ziekte, die elf gulden en acht stuivers heeft bedragen. De boedel is verzameld in een eiken kist, veel kleding, goud- en zilverwerk en contant geld. Op 28 februari 1781 wordt beschreven wat iedere erfgenaam toekomt.

Wapenoefening

De Staten van Holland en West-Friesland namen op 18 november 1784 het besluit om “volgens het gebruik van vroegere tijden de opgezeeten ten plattelanden in de wapenoefening te doen onderwijzen en daartoe van behoorlijk geweer [te] voorsien, de vermogenden ten hunnen kosten en de onvermogene door het furneeren van denzelven”.

De plaatselijke besturen werden dan ook aangeschreven met het verzoek om lijsten te maken van de weerbare mannen tussen de 18 en 60 jaar oud en daarbij aan te geven of die lieden over geweren of andere wapens beschikten en of zij eventueel vermogend waren om een wapen te kunnen aanschaffen. Het bestuur van Zegwaart liet de lijst op 22 en 23 november 1784 opmaken. Het gezin Hogendijk had twee zonen die in de termen vielen. Arie en Aert stonden op de lijst en zij werden ook in staat geacht om zelf hun geweer aan te schaffen. Of zij daadwerkelijk aan de oefeningen hebben deelgenomen hebben we niet kunnen achterhalen.

Gijsbert Hogendijk overlijdt

De mededeling dat Arie en Aert opgeroepen kunnen worden in de “wapenoefening” viel vrijwel samen met het overlijden van vader Gijsbert. Op 20 november 1784 werd in Zegwaart namelijk aangifte van zijn overlijden gedaan. Het is zeer waarschijnlijk dat de beide zonen Arie en Aert na het overlijden van hun vader het bedrijf, als erfgenamen, hebben voortgezet.

Hoewel zij dan kavel 15 gezamenlijk in eigendom hadden, bleven ze blijkbaar ook land erbij huren. Arie een gedeelte van kavel 17 en Aert kavel 14, alles in de Palensteinse Polder.

Trouwfoto van Jacobus (Jaap) van Leeuwen en Johanna (Jopie) Wilhelmina den Hollander (Coll. Familie van Leeuwen)

Het einde van het geslacht Hogendijk op de Zegwaartsseweg nadert

Op 10 augustus 1796 overlijdt Aert. Arie en de weduwe van Aert, Cornelia Vink zetten samen het bedrijf voort. De huur van kavel 14 is daarna blijkbaar overgegaan op de weduwe van Aert. Zo lezen we een aantal jaren later het volgende: Op 7 augustus 1818 verkoopt de weduwe van Aert Hogendijk, landbouwster, wonende aan de Zegwaartsseweg onder Zegwaardt “eenige te velde staande graangewassen in de 14e kavel van de Palensteijnsche Polder onder Zegwaardt, haar toebehorende voor een somme van 924 gulden”.

Op 1 augustus 1815 overlijdt Arie Hogendijk. In zijn testament van 26 april 1806 staat dat hij al zijn bezittingen nalaat aan de weduwe van Aert en haar kinderen. Wij vermoeden dat na het overlijden van Arie de leiding voor het bedrijf voor de weduwe te zwaar werd en daardoor het idee van verkopen is gerijpt. Hoe het ook zij de verkoping werd op 11 september 1818 ingezet.

Op 11 september 1818 vond in het rechthuis van kastelein Martinus Karens de openbare veiling plaats van de boerderij met 21 morgen land van de weduwe Hogendijk. Op deze dag vond de inzet bij opbod plaats en was Cornelis Reijneveen uit Wilsveen de hoogste bieder. Meestal vonden inzet en afslag in één zitting plaats, maar in dit geval vond de afslag na een week pas plaats. Op 18 september 1818 heeft uiteindelijk Gerrit van Wijk gemijnd op het bod van 12.825 gulden.

De weduwe Cornelia Hogendijk-Vinke stierf op 21 december 1818. Cornelia heeft veel meegemaakt op de boerderij, zou de verkoping haar zo hebben aangegrepen? In januari 1819 worden de laatste goederen verkocht. Vee, rijtuigen, bouwgereedschappen, hooi, stro en andere goederen, brachten samen nog bijna 1200 gulden op.

Wat heeft Gerrit van Wijk nu precies gekocht?

De beschrijving van de vaste goederen luidt als volgt:

Nummer een: “Een Hegte, Sterke en Welgelegen bouwmanswoning, bestaande in eene huizing, erve, stalling, dorsvloer, twee schuren en drie bargaen en verder getimmerten, boomgaard en bepoting en beplanting, staande en gelegen aan den Zegwaartschen weg in den Ring van de Palensteijnsche Polder onder Zegwaardt, zijnde het huis bekend onder no 158 en het erf groot volgens meting eene morgen een hond en zes en zeventig en een halve roeden, doch verongelden voor twee honderd roedens; strekkende voor uit de Ringsloot tot het volgende perceel”. Nummer twee: “Een partij extra ordinair, schoon en weltoegemaakt, wei- hooi- en teelland, zijnde de vijftiende kavel van de Palensteijnse polder onder Zegwaardt; groot of verongelden voor twintig morgen vijf honderd een en zestig roeden; strekkende van het erf van het voornoemde perceel af, tot zes voeten in de Leidschen Wallenwatering”.

De nieuwe bewoners

Nu alles, wat aan de familie Hogendijk herinnerde verdwenen is en er geen sprake meer is van huur, zullen we ons voorlopig oriënteren op de familie Van Wijk. Gerrit (Gerardus) van Wijk, is gedoopt in Berkel op 13 december 1797. Toen hij de boerderij in Zegwaard kocht was hij nog vrijgezel. Op 21 februari 1819 trouwt hij met Plonia Arends, die ook gedoopt is in Berkel op 25 december 1790. De periode Van Wijk zal worden gekenmerkt door een groot aantal geboorten, namelijk in totaal 13, weliswaar uit twee huwelijken. Op 25 september 1823 overlijdt Plonia. Op 19 november 1825 hertrouwt Gerrit met Doortje (ook wel Cornelia Theodora) de Groot. We zullen niet alle kinderen noemen, maar er één naar voren halen. Dat is toevallig ook de eerstgeborene. Zij zal een

Het gezin Van Leeuwen rond 1960. V.l.n.r. boven Apolonia (Lonie), Elisabeth (Bets), Johanna (Jo); midden: vader Jacobus Nicolaas (Niek) van Leeuwen, Cornelia (Corrie), Jacobus (Jaap), moeder Adriana Maria (Jaan) van Leeuwen- van Wissen; onder: Maria Johanna (Riet), Maria (Mies) en Adriana
(Foto H. v.d. Boogaardt, coll. Familie Van Leeuwen)

Jaap en Jopie van Leeuwen-den Hollander met hun dochters Jeanette en Els (Coll. Familie van Leeuwen)

rol spelen bij de voortzetting van de boerderij. Haar naam is Elizabeth van Wijk. Ze is geboren op 18 oktober 1819. We komen hier zo op terug. Eerst nog even dit: van de kinderen zijn er meerderen op (zeer) jonge leeftijd overleden. Wat dat betreft zijn het voor Gerrit en zijn vrouwen zware jaren geweest.

Een volgende generatie garandeert een soepele overgang in de opvolging

We hadden het over de geboorte van Elizabeth van Wijk. Elizabeth werd volwassen en ontmoette een man, Jacobus van Leeuwen genaamd. Hij was geboren op 26 november 1829, kwam uit Stompwijk en was van de boerenstand. Op 6 mei 1864 kwam het tot een huwelijk tussen die twee. Van nu af aan zou de opvolging in het beheer van de boerderij een familiaangelegenheid blijven en de verantwoordelijken zouden de naam Van Leeuwen dragen.

Het geslacht Van Leeuwen

Het huwelijk tussen Jacobus van Leeuwen en Elizabeth van Wijk is kinderloos gebleven. Elizabeth is op 20 februari 1879 te Zegwaard overleden. Jacobus is hertrouwd op 12 februari 1881 met de weduwe Maria Wijsman-van Koppen uit Zevenhuizen. Bij haar eerste man heeft ze vijf kinderen gekregen. In het huwelijk met Jacobus van Leeuwen krijgt ze nog drie kinderen, Elisabeth Maria, Johannes Adrianus en Jacobus Nicolaas van Leeuwen. Om de lijn verder te vervolgen: Jacobus Nicolaas van Leeuwen, geboren op 22 september 1887 te Zegwaard, overleden op 22 augustus 1965 te Zoetermeer, trouwt op 10 april 1918 met Adriana Maria van Wissen (1887-1966). In dit gezin zullen in totaal acht kinderen worden geboren, één zoon en zeven dochters. De eerstgeborene Jacobus (Jaap) van Leeuwen, 12 januari 1920, is degene die te maken zal krijgen met de onteigening van zijn land en de teloorgang van de boerderij. Jaap trouwt met Johanna Wilhelmina (Jopie) den Hollander, geboren op 24 november 1927.

Het echtpaar zal twee dochters krijgen, Jeanette en Els. De vraag wanneer en wie de naam “Leeuwenhoeve” bedacht heeft is tot nu toe niet beantwoord. Ook in de familie is het niet bekend. Het ligt voor de hand dat het ontstaan moet worden gezocht in de tijd dat het geslacht Van Leeuwen de boerderij in handen had. De naam komt voor in een notariële akte uit 1909.

Wie was Jacobus (Jaap) van Leeuwen?

Jaap was dus het eerste kind en op grond van zijn geboorte zou hij de aangewezen opvolger zijn voor de boerderij. Een boerderij met een indrukwekkend verleden. Jaap had daar de eerste jaren nog geen weet van. Trouwens hij was tot 13 april 1921, toen zijn zusje Maria Johanna geboren werd, altijd nog de enige zoon. En dat zou hij ook blijven. Zijn zevende zuster, Cornelia, werd geboren op 6 december 1931. Jaap groeide op en leerde het vak vooral van zijn vader. Op een gegeven moment heeft hij de boerderij overgenomen. Ongeveer eenentwintig hectaren land hoorden bij de boerderij. De veestapel werd ingekrompen en de akkerbouw werd uitgebreid. Jaap was meer akkerbouwer dan veehouder. Er werden koolzaad, suikerbieten, aardappelen enzovoort, geteeld. Ook werden er spruiten geteeld in deelbouw, zoals dat vaker gebeurde. Jaap was iemand die wel voorop liep bij de mechanisatie, want hij had al vroeg de beschikking over een tractor. Hij was ook iemand die het belangrijk vond om een goede verhouding te hebben met de burens. Zelf heeft Jaap eens gezegd: “De mensen die woonden aan de Zegwaartseweg vormden een hechte gemeenschap”. Jaap had nog heel lang boer kunnen zijn, maar werd door de omstandigheden ingehaald. Zijn vrouw, Jopie schonk hem twee dochters, geen mannelijke opvolger dus en wat dat betreft kwam de onteigening niet eens zo ongelegen. Tijdens het gesprek werd een rapport getoond, waaruit blijkt dat het voortbestaan van de boerderij in mei 1940 door bommen aan een zijden draadje heeft gehangen.

Een luchtgevecht

“De hele oorlogsperiode woonde ik samen met mijn vader en moeder en zeven zusters in het voorhuis van de boerderij aan de Zegwaartseweg nummer 96 te Zoetermeer. Ik herinner me nog goed dat in de nacht van 10 op 11 mei 1940, Nederland had zojuist gecapituleerd, Engelse en Duitse vliegtuigen elkaar achterna zaten. Dat was juist boven onze boerderij. Ik sliep boven. Plotseling hoorde ik harde klappen, het hele huis stond te schudden, er was glasgerinkel, de pannen rammelden, ik zag buiten enorme stofwolken. Er kwamen mensen uit de buurt aangelopen. In de polder achter onze boerderij hoorde ik onze koeien enorm schreeuwen. Ook de paarden die in de wei stonden waren onrustig en

kwamen naar de boerderij toe. Mijn vader ging de koeien tellen. Er waren acht koeien weg. Zeven bleken er gedood en één koe lag zwaar gewond op de grond. Die is later afgemaakt. De politie kwam erbij en nog een aantal veiligheidsmensen. De Duitsers hadden Zoetermeer nog niet bereikt, die kwamen pas later. Ten westen van de boerderij op ongeveer 400 à 500 meter van de boerderij waren gaten geslagen. Overdag kon je pas goed zien wat er gebeurd was. Er was één groot gat met een middellijn van 7 meter en 4 meter diep. Er waren ook nog drie kleinere gaten. Van de boerderij waren veel ruiten gesneuveld. De muren waren ontzet en vertoonden grote scheuren. Gelukkig konden we in het begin nog aan vensterglas komen, later was dat veel moeilijker. Onze buurman, Wout Zegwaard had ongeveer anderhalve hectare glasschade aan zijn kassen. Het moet een behoorlijke bom zijn geweest. Er waren zelfs scherven door het dak gekomen.” De heer Van Leeuwen heeft dit in 1998 verteld dus lang na de bewuste gebeurtenis. De bommen zullen zeker in mei 1940 gevallen zijn, maar wel in een andere nacht dan aangegeven.

De kassen van tuincentrum De Forsythia ten zuiden van de schuren van De Leeuwenhoeve rond 1980

Wat er allemaal zou veranderen in de tweede helft van 20e eeuw. Een uitgebreid slot

We mogen aannemen dat de bewoners van de boerderij door de jaren heen normaal onderhoud hebben gepleegd of hebben laten plegen. Toch zal het woongedeelte op den duur aan comfort achtergebleven zijn en zo werd het ook beleefd. De gezusters: “Er werd in 1970 besloten dat het woongedeelte zou worden vervangen door een bungalow naar moderne opvattingen.

Helaas werd toen door de Gemeente Zoetermeer geen vergunning verleend voor een stenen huis. Daarom is toen besloten voor de bouw van een huis van bescheidener aard, namelijk een huis van hout. Betrekkelijk kort daarna werd alsnog vergunning gekregen voor de bouw van een stenen huis. Dat was in 1977. Toch zou dit bouwwerk ook geen lang leven beschoren zijn. In 1970 werd de boerderij bijna in haar geheel gesloopt. Een grote en een kleine schuur (de schaapskooi) werden gespaard en deze werden in 1987 door de Gemeente Zoetermeer als gemeentelijk monument aangewezen.”

De houten bungalow die in 1970 de oude Leeuwenhoeve verving
(Coll. M.C.J. Moers-de Vree)

Dit wat de gebouwen betreft. Er veranderde meer, veel meer. Toen de eerste onteigeningen in de Palensteitse Polder plaatsvonden wist Jaap van Leeuwen heel goed dat ook hij eens aan de beurt zou komen. Zoetermeer had landhonger, de ene na de andere wijk werd gerealiseerd. In zijn bedrijfsvoering was hij in de loop van de tijd langzamerhand overgegaan van gemengd bedrijf naar akkerbouw. Omstreeks 1970 verhuurde hij een deel van zijn land aan Aad Droogh, die er het tuinbouwcentrum Forsythia (wat later Intratuin zou worden) vestigde. Voor dat het een tuincentrum van enige betekenis was ging er een bescheiden bedrijfsvoering aan vooraf.

De gezusters: “Aad is begonnen met een kwekerij in de koeienstal en later zijn een paar kassen gebouwd. Ik weet nog wel, toen hij nog in Boskoop werkte en er klanten kwamen dat mijn moeder ging helpen. Wij woonden nog in het houten huis. Mijn moeder vond het wel leuk om te verkopen. In 1983 is Aad naar de Voorweg verhuisd met tuincentrum Intratuin”. Aan die tijd heeft Henk Windmeijer ook nog een goede herinnering: “Ik heb Jaap en zijn vrouw Jopie goed gekend. Ik dronk daar altijd tijdens mijn pauze koffie als medewerker (stagiaire 1970) van Aad Droogh, waar deze begonnen is met tuincentrum Forsythia”

De zussen Van Leeuwen: “Toen het zover was dat onze vader moest gaan onderhandelen heeft hij twee boeren in een vergelijkbare situatie bereid gevonden om gezamenlijk de onderhandelingen in te gaan. Alles bij elkaar ging het om een belangrijk areaal”.

Gezien het feit dat er op het vroegere land van Jaap van Leeuwen en zijn burens, woningen zijn gebouwd kunnen we concluderen, dat de onderhandelingen tot het beoogde resultaat hebben geleid. Jaap heeft ongewild een bijdrage geleverd aan de uitbreiding van Zoetermeer en zodoende ook aan de ontwikkeling van dorp naar stad.

Bronnen:

Met dank aan Henk Windmeijer

Vermeulen, Ton, Vijf meter onder NAP, Zoetermeer 2000

Hoefnagel, P.G., Zoetermeer een Hollands tweelingdorp, Zaltbommel 1980

www.allezoetermeerders.nl: akten van de burgerlijke stand, notariële en andere akten

volgende bladzijde

boven: De oude Leeuwenhoeve met de nog in gebruik zijnde hooiberg rond 1965

onder: De monumentale schuur is nu in deplorabele staat (foto Aat Hoogland)

De adverteerders en de hierna genoemde bedrijven maken met hun steun de activiteiten van Oud Soetermeer mogelijk.

Van As Makelaardij bv

www.van_as.nl

Bouwmarkt De Bouwhof

www.bouwhof.com

Cammeraat IJzerwaren

Eerste Stationsstr. 48, tel. (079) 316 37 31

Carrosseriefabriek Joost Lamboo bv

www.lamboo.nl

Henneken Radio en TV

www.radiohenneken.nl

Van der Slik Caravan Centrum

www.vanderslik.nl

Bode Scholten BV

www.bode-scholten.nl

Blomsma Print & Sign

www.blomsma.nl

**Wilt u ook adverteren? Neem contact op met de penningmeester:
penningmeester@oudsoetermeer.nl**

**Kopij voor 't Seghen Waert 3 graag
voor vrijdag 7 oktober inleveren.**

**'t Seghen Waert wordt opgemaakt in Pagemaker/
Indesign. Wilt u afbeeldingen NIET in de tekst
opnemen, maar afzonderlijk aanleveren in jpg-
formaat minimaal 300 dpi / 400Kb.**

VERENIGINGSNIEUWS

Van de voorzitter

Op 1 juli was het zo ver. Jan de Ruiten en ik zaten samen met Mieke en Hans Kaashoek bij notaris Jacobse, waar de koopakte passeerde, zodat onze vereniging vanaf dat moment eigenaar was van het pand Dorpsstraat 132. Dat was het voorlopig einde van een avontuur, dat begon toen de gemeente Zoetermeer in haar Cultuurnota aankondigde dat het Stadsmuseum en wij 't Oude Huis eind 2017 verlaten moesten hebben. Het avontuur hebben we kunnen afronden door de medewerking van de Rabobank, heel veel leden die voor dit doel een extra donatie overmaakten en niet op de laatste plaats door de medewerking van de gemeente Zoetermeer. We zijn iedereen bijzonder dankbaar en dat zullen we na de verhuizing op gepaste wijze vorm geven.

Nu we dit pand bezitten volgt de bouwkundige aanpassing en het opknappen. Dat hebben we donderdagavond 7 juli met vele leden besproken. De bouwkundige aanpassingen betreffen het vervangen van de achterdeur, het plaatsen van drie lichtkoepels met daarbij een noodzakelijke aanpassing van het systeemplafond en de verlichting, het maken van een eenvoudig keukentje en een extra toilet. Bovendien vond iedereen, dat de stoffen vloerbedekking moest worden vervangen.

We informeerden bij bedrijven en ontvingen offertes en kwamen tot de slotsom, dat het de voorkeur verdient om door te pakken en de aanpassingen nu te realiseren. We hebben de opdracht verleend. In verband met de bouwvakvakantie zal het een klus worden om de aanpassingen voor 1 september te realiseren, maar iedereen doet zijn best.

Daarna zullen we een beroep doen op de inzet van de leden zelf. De wanden moeten worden geveerd, we moeten boekenrekken maken, lampen ophangen en in 't Oude Huis onze spullen inpakken. We zullen per mail onze leden oproepen mee te doen. Er komt dus een drukke periode aan.

We bereiden ons voor op Monumentendag 10 september en op het Historisch Festival 1 en 2 oktober. De activiteitencommissie organiseert een prachtige bustocht naar Leerdam op 17 september. De Filmwerkgroep is bezig met het maken van de film 400 jaar Meerpolder, die op 12 oktober in première gaat. Voor de pauze is er een lezing over de Atlantik Wall. Twee losstaande onderwerpen, maar beide zeer interessant.

De ledenvergadering op 12 oktober in 't Centrum zal vast druk worden bezocht. Het bestuur brengt dan verslag uit van alles wat passeerde en legt verantwoording af. We mogen zeggen dat de vereniging bruist!

Bert van Eken

Agenda Ledenvergadering op woensdag 12 oktober 2016

Locatie: 't Centrum, Frans Halsstraat 1, 2712 JS Zoetermeer

Aanvang: 20.00 uur. Zaal open: 19.30 uur

1. Opening
2. Vaststellen agenda
3. Mededelingen
4. Verslag van de ledenvergadering gehouden op 13 april 2016
Het verslag treft u aan in de vorige aflevering van 't Seghen Waert
5. Huisvesting
6. Financiën
7. Wat verder ter tafel komt en rondvraag
8. Sluiting

PAUZE

Na de pauze zal de werkgroep Film de film 400 jaar Meerpolder vertonen

Activiteiten

Voor alle activiteiten kunt u zich opgeven bij mevrouw F. Brandhorst, telefoon 079-351 70 47, of via activiteitencommissie@oudsoetermeer.nl. De activiteiten treft u ook aan op www.oudsoetermeer.nl

Zaterdag 10 september

Open Monumentendag

De jaarlijkse Open Monumentendag heet nu officieel BankGiro Loterij Open Monumentendag. De BankGiro Loterij is de nieuwe hoofdsponsor.

Dit jaar is het landelijke thema Iconen en Symbolen. Dit kan zowel letterlijk als figuurlijk worden opgevat. Voor Zoetermeer denk je bij erfgoed aan

gebouwen zoals bijvoorbeeld de watertoren De Tien Gemeenten maar misschien ook aan de Zoetermeerse Meerpolder. Op 10 september zal een aantal gebouwen open zijn, waaronder de Oude Kerk, de Nicolaaskerk, de Pelgrimskerk en Molen De Hoop. Verder zal onder andere aan de Voorweg Hofstede Meerzicht open zijn tussen 10:00 en 12:00 uur.

Bij het schrijven van dit stukje zijn nog niet alle deelnemers en activiteiten bekend. Kijk op: www.openmonumentendag.nl en in de lokale media voor het actuele programma.

Dit jaar wordt ook aandacht besteed aan 400 jaar Meerpolder. Daarom is er ook een programma op 10 september voor de Meerpolder viering. Kijk voor dit programma in de lokale media.

Zaterdag 10 september

Zoetermeerse Meerpolder 400 jaar

Op onze website (homepage) vindt u informatie over de activiteiten in dit kader. Het Zoetermeerse meer werd tussen 1614 en 1616 drooggemaakt, waardoor de Meerpolder ontstond.

Zaterdag 17 september 2016

Bustocht naar Leerdam

Verzamelen vanaf 8.00 uur en vertrek vanuit de Marijkestraat om 8.30 uur. Koffie/thee met appelpunt in Beesd, landgoed Heerlijkheid Mariënwaerd. In Leerdam bekijken we het glasblazen in het Glasmuseum, gebruiken de lunch in restaurant Prikkeling (100 meter van het museum) en maken daarna een boottocht over de Linge (boot ligt aan bij het restaurant). We verwachten tussen 17.00 en 18.00 uur terug te zijn in Zoetermeer.

Kosten Euro 45.00 per persoon (bus – koffie – museum – lunch – boottocht).

Zaterdag 1 oktober/zondag 2 oktober

Historisch Festival

Speciale aandacht gaat uit naar de Meerpolder die 400 jaar geleden is drooggemalen.

Woensdag 12 oktober

Algemene ledenvergadering. Locatie: 't Centrum, Frans Halsstraat 1, 2712 JS Zoetermeer.

Aanvang: 20.00 uur. Zaal open: 19.30 uur.

Na de pauze: première van de film 400 jaar Meerpolder.

Vrijdag 21 oktober

Lezing "Benthuizen, de Beeldenstorm (1566) en Alva's Raad van Beroerten, georganiseerd door de Historische Kring Benthuizen

Sander Wassing, conservator van het Historisch Museum Hazerswoude, belicht deze roerige periode en de rol van Hendrik Croesinck, heer van Benthuizen en ambachtsheer van Zoetermeer

Locatie: De Bron, Dorpsstraat 42 te Benthuizen. Aanvang 20.00 uur.

Maandag 24 oktober

Lezing/filmavond

Lezing over de Atlantik Wall, de Duitse kustverdediging in de Tweede Wereldoorlog en vertoning van films over de restauratie van de vloer van de Oude Kerk, de herplaatsing van de oude stationsspanten op het Nicolaasplein en Zondag in het Park.

Locatie: 't Centrum, Frans Halsstraat 1. Aanvang 20.00 uur

Kosten: Euro 5,-, voor leden Euro 3,-. Reserveren noodzakelijk.

Nieuwe leden

We heten de volgende nieuwe leden van harte welkom:

Dhr R.J. Ekkebus, Zoetermeer

Mw A. Elmont, Zoetermeer

Dhr P.J.J. de Groot, Zoetermeer

Dhr P.A.M. den Hartog, Zoetermeer

Mw E. Hippe, Zoetermeer

Dhr M.P.R. Osseweijer, Zoetermeer

Mw C. van Toor-Jongenotter, Zoetermeer

Wilt u zich aanmelden als nieuw lid, dan kan dat als volgt:

- via de website: www.oudsoetermeer.nl
- met een e-mailbericht aan info@oudsoetermeer.nl
- met een briefje aan het Historisch Genootschap Oud Soetermeer, Dorpsstraat 7, 2712 AB Zoetermeer.

Geeft u daarin naast uw naam, adres en geboortedatum aan of u zich opgeeft als lid, als jeugdlid (tot 18 jaar) of gezinslid (tweede op hetzelfde adres).

Visie Voorweg door de gemeente niet in praktijk gebracht

Arjen van der Burg

Het Historisch Genootschap heeft in mei een zienswijze ingediend op het bestemmingsplan Zorgwoningen Zalkerbos. Het gaat over een plannetje voor 66 zorgappartementen op het terrein naast Kentalis en achter de boerderij De Hooge Woning. Dit plan zou moeten passen in de onlangs door de gemeenteraad vastgestelde Visie Voorweg, waar de Commissie Historisch Erfgoed (CHE) van ons genootschap intensief aan heeft meegewerkt.

Het gaat om een nieuw plan van De Goede Woning (DGW) omdat een voorgaand plan van Kentalis niet door kon gaan; dat plan maakte deel uit van de grote herontwikkeling van het terrein van Kentalis waarvan een gedeelte op smaakvolle wijze is gerealiseerd. De gemeente heeft, met instemming van de gemeenteraad, op 16 maart 2016 de verkoop van 375m² de gemeentegrond aan DGW bekrachtigd. Kortom, de gemeente is al vergaand gebonden aan het plan. Wij hebben commentaar op enkele punten.

1. De noodzaak van het bouwplan

In het Bestemmingplan wordt opgemerkt: 'Het voorliggende plan vertegenwoordigt een groot maatschappelijk belang (het huisvesten van een bijzondere doelgroep) die deze locatie overstijgt en er wordt al jaren gesproken over een ontwikkeling op deze plek'. Zorgappartementen zijn belangrijk, maar er zijn meer plekken in Zoetermeer waar nog gebouwd kan worden, zoals in Rokkeveen en Oosterheem. De appartementen hoeven dus niet per sé aan het Zalkerbos te komen.

2. De inpassing in de Voorweg

In de Visie Voorweg is uitgegaan van het boerderij-met-erf model. Het streven is om de afwisseling van boerderijen aan de Voorweg, met eventueel achtergelegen bebouwing, en onbebouwde of groene ruimten in stand te houden of terug te brengen. Het plangebied ligt precies op de scheiding van het oude lint

Voorweg (met een monumentale boerderij) en de eerste bebouwing van Meerzicht uit de jaren 1970 (Zalkerbos), de Olympus en de tennishal Meerzicht. In de huidige situatie is de ruimte achter de gerestaureerde boerderij vrij tot aan het tankstation. Ten zuidwesten van de bouwkaavel ligt een van de twee nog resterende monumentale boomgaarden van Zoetermeer. De huidige situatie voldoet dus perfect aan het gestelde in de Visie Voorweg. Het plan blokkeert echter geheel het open zicht vanaf de Voorweg. Daarmee is ook de relatie tussen de boomgaard en de Voorweg verbroken, waardoor deze boomgaard een geïsoleerd relict uit vroeger tijden wordt in plaats van een begrijpelijke voorziening die bij een boerderij hoort. Voor het voortbestaan van de boomgaard is dat ongunstig.

3. De architectuur

De schetsen laten een kantoorachtig beeld zien. Een sober gebouw met sterk verticale lijnen en met vrolijke kleuren. Bovendien wordt de bebouwing twee maal zo hoog als het gebouw van Kentalis. De Visie Voorweg stelt dat bebouwing in landelijke stijl gewenst is. Dit lijkt daar niet op.

Conclusie: HGOS ziet wel mogelijkheden voor beperkte nieuwbouw op het terrein van De Goede Woning aan het Zalkerbos, maar alleen in het verlengde van de boerderij De Hooge Woning en met een passende bouwhoogte (twee lagen, zoals Kentalis) en een aan de omgeving (=Voorweg) aangepast uiterlijk.

Woongebouw Impressie van de beoogde nieuwbouw bij boerderij De Hooge Woning

Fotowedstrijd voor jarige Meerpolder

Wie maakt de mooiste, ontroerendste of grappigste foto van de Zoetermeerse Meerpolder? Het Comité 400 jaar Meerpolder daagt alle inwoners van Zoetermeer en Leidschendam-Voorburg die graag fotograferen uit om mee te doen aan een fotowedstrijd over de Meerpolder. De deelnemers maken kans op een rondvaart door het gebied rondom de Meerpolder.

Dit jaar is het precies 400 jaar geleden dat de Zoetermeerse Meerpolder werd drooggelegd. Het is de oudste droogmaking in Zuid-Holland. Om dit bijzondere jubileum te vieren, is het Comité 400 jaar Meerpolder opgericht. Hierin zijn de gemeenten Zoetermeer en Leidschendam-Voorburg, het Historisch Genootschap Oud Soetermeer, Floravontuur Promotie Zoetermeer, het Land van Wijk en Wouden en bewoners van de Meerpolder vertegenwoordigd.

De fotowedstrijd is bedoeld voor amateurfotografen. De sluitingsdatum is vrijdag 16 september, de winnaars worden tijdens het Historisch Festival op 1 en 2 oktober bekend gemaakt. De jury bestaat uit Ria Oosterop (oud-wethouder gemeente Zoetermeer), Ton Vermeulen (historicus) en Ad ten Ham (landschaps-architect). De foto mag maximaal 2 MB groot zijn en moet in de Meerpolder zijn gemaakt.

Deelnemers kunnen hun foto sturen naar:

fotowedstrijdmeerpolder@zoetermeer.nl. Zie voor meer informatie: www.zoetermeer.nl/zoetermeersemeerpolder.

Flaire en Historisch Genootschap Oud Soetermeer

Flaire heeft in samenwerking met Historisch Genootschap Oud Soetermeer de websites oudsoetermeer.nl en allezoetermeeders.nl ontwikkeld. Oudsoetermeer.nl is een frisse website geworden over het genootschap. Allezoetermeeders.nl is in samenwerking met de vrijwilligers en de gemeente Zoetermeer een mooi platform geworden voor genealogie in de regio. Zoek op een naam en u vindt alle beschikbare informatie, inclusief een scan van de originele documenten.

Benieuwd wat wij voor u kunnen betekenen? U kunt ons bereiken op 079-3437109.

Apps

Innovatieve iOS, Android of Windows Phone Apps.

Sites

Schitterende websites voor mobiel en desktop.

Shops

Flexibele e-commerce shops voor elk budget.

Tools

Intelligente oplossingen voor online uitdagingen.

Wij stellen ons graag persoonlijk aan u voor.

Benieuwd hoe Flaire uw project zou uitvoeren? Graag lichten we onze werkwijze persoonlijk aan u toe. U kunt ons hiervoor altijd even bellen op 079-3437109.

Heliumstraat 38, 2718 SL ZOETERMEER
Tel: 079 - 3437109, Fax: 079 - 347 80 85
Internet: www.flaire.nl, Email: info@flaire.nl